

Pokusné ověřování

Organizace, způsob a formy vzdělávání v základních školách s oběma stupni základního vzdělávání a menšími třídními kolektivy, jejichž zřizovatelem není stát, kraj, obec nebo dobrovolný svazek obcí

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Soukromá základní škola a mateřská škola Adélka, o. p. s., Mašovice

Zvolené téma

**Nevrstevnické učení a individualizace výuky
– přínos pro dosahování kompetencí potřebných pro aktivní
občanský, profesní i osobní život.**

Vypracoval: Mgr. Vladislav Halík, ředitel školy

Johanka Halíková, absolventka školy

1 ŠKOLA ADÉLKA

1.1 Škola jako domov

Domov:

Domov je ve většině případů místo, kde vyrůstáme, trávíme většinu času dne, žijeme zde se svými nejbližšími a cítíme se bezpečně. Můžeme vyjadřovat své názory, nemusíme se ničeho a nikoho bát.

Škola:

Instituce poskytující všeobecnou nebo odbornou výuku a výchovu.

Škola Adélka:

Místo, kde vyrůstáme, trávíme většinu času dne, jsme zde se svými nejbližšími a cítíme se bezpečně. Poskytuje nám přirozenější cestou základní vzdělání a výchovu. Můžeme vyjadřovat své názory, nemusíme se ničeho a nikoho bát.

V prostředí domova, ale i naší školy jsou členové věkově heterogenní. Snaží se spolu vycházet, a je-li třeba, pomoci si.

1.2 Prostředí

Prostředí na nás působí kladně i záporně, je logické, že pokud je ve škole hezké prostředí, vzniká příjemná atmosféra a projevují se pozitivní emoce. Ve škole Adélce je prostředí, ať už vnitřní nebo vnější, přínosem jak pro děti, tak pro dospělé.

Škola Adélka se nachází na vesnici a již toto umístění na člověka působí. Je zde klid a příroda kolem. Obojí lze vědomě a podvědomě vnímat. Děti mohou nosit pohodlné oblečení, ve kterém se cítí příjemněji, a nemusí pořád dávat pozor, aby se neušpinily. Dokonce i výuka může probíhat kdekoliv. Statek, ze kterého vznikla tato škola, má dvě budovy, hlavní budovu a výměnek. Obě tyto budovy jsou učebny. Jelikož se ve škole Adélce využívá alternativní forma výuky, žáci se mohou učit například na zemi, na koberci, venku nebo tam, kde jim to momentálně vyhovuje. Každá učebna má svá specifika a většinou je využívána na konkrétní předměty a činnosti, takže děti a učitelé přecházejí do učeben dle rozvrhu nebo potřeby. Ke škole patří i místnosti, které se nevyužívají každý den. Těmi je kovárna, včelárna, keramika, sklepy (pro ukládání vypěstovaných potravin), chlívek, dílna, hračkárna a relaxační místnost. Celý vnitřek školy působí příjemně. Po celé škole se nachází dětská výzdoba nástěnek, stěn, tříd. Školu zkrášlují všechny výrobky, ne pouze ty, co se líbí učitelům. Tím se děti cítí více jako

doma. Všechny práce jsou krásné a originální, nejsou to „pouze“ výkresy, ale opravdu výrobky, nebo kupříkladu mozaiková zeď z rozbitých dlaždiček nebo zajímavé přírodniny, koláže atd.

V rámci vnějšího prostředí patří ke škole dvůr, zahrádka, pastvina a sad. Toto je pro děti velkým přínosem, mají spoustu prostoru na hraní a běhání. Zároveň se naučí hospodařit se zvířaty, pěstovat a zpracovávat ovoce a zeleninu, naučí se částečné životní soběstačnosti. Pokud toto přirozené hospodaření poznají již v dětství, prolne se do budoucího života. Budou respektovat životní prostředí a umět odpovědně využít dary přírody.

Na dvoře se nachází průlezky, které vyrobili žáci vyšších ročníků v letech předešlých. Děti je nazývají domeček a velký domeček. Patří k nim spousta výlezů a vlezů pro dobrou koordinaci pohybů a motoriku, např. lávka, žebřík, houpací most, ručkovadla. Jsou zde i stoly pro učení venku, venkovní třída - a to vše i pro děti ze školky. Také jsou zde i houpačky skluzavky a vše, co děti mají rády. Zem je vydlážděna kamenem, ze kterého je poskládaný skákací panák, šachovnice a jedno velké překvapení pro všechny. Jelikož se uprostřed dvora nachází vydlážděná boule, ti, kteří nepatří do Adélky, o ni zakopávají, ale ti, kteří k nám patří, tak ji umějí správně využít. Na dvoře je také králíkárna se škrálíky (školními králíky) a voliéra se zachráněným škrkavcem (školním krkavcem). Nesmí se zapomenout na pískoviště, ohniště, ping pong, který je pod venkovní třídou, a podzemní labyrint. Ze dvora vedou totiž dva otvory pod zem, jsou zde zabudované trubky s metrovým průměrem a vedou pod část pastviny. Lze se do nich dostat i z velkého domečku skrze trubkovou skluzavku. Po čase se zjistilo, že tuto průlezkou si děti oblíbily i z toho důvodu, aby se v ní schovávaly před rodiči, když mají opustit školu a jet domů.

Zahrádka je místo, kde se v Adélce pěstují bylinky, rybíz a zelenina. Děti si mohou vyzkoušet pěstování i využití těchto surovin. Například ve školním předmětu ajeto či při družině nebo o přestávkách. Na zahrádce je také altánek, ve kterém se dá učit, kadibudka a kompost, jelikož škola Adélka je ekoškolou, bez kompostu by se neobešla. Na školní dvůr navazuje výběh pro ovečku Bětku a oslíčku Princeznu. Ten přechází do části sadu, kde rostou jabloně a švestky.

Sad je prostor až za výběhem, působí kouzelně, jelikož se zde nachází ovocné stromy, různé keřiky a dlouhá zelená tráva, kterou Adélčani suší na seno pro zvířata. Mezi stromy jsou houpací sítě, houpačky a lana na šplhání, ideální místo pro odpočinek. Také je zde bosonohá stezka a včelí úly se švčelami (školními včelami). Díky švčelkám můžeme vytáčet školní med. Pomáhají opylovat školní stromy a jsou tedy pro školu přínosem. V sadu jsou také dvě učebny - karavan, ve kterém se dá učit i v zimě, a indiánské týpí.

Na sad navazuje větší pastvina pro škoně (školního koně) Bonita, který se setkává s velkým zájmem u dětí – ostatně jako většina zvířat v Adélce. Děti mohou o tato zvířata pečovat, zjišťují, jakým jsou přínosem a kolik práce je třeba vynaložit na jejich chov. Učí se tomu v předmětu chovatelství.

1.3 Bezpečí a láska

Každý má představy o bezpečí jiné, někdo se cítí bezpečně sám, jiný s lidmi, někdo když může být svobodný, a jiný, když má daný režim. Pro každého se tedy význam slova bezpečí trochu liší.

Je ale důležité, aby se člověk cítil bezpečně. Škola Adélka bezpečí poskytuje všem „Adélčanům“. A to hlavně láskou. Láskou k lidem, k přírodě, ke škole, ale i k sobě samým. Když lidé mají rádi sebe a okolí, cítí se bezpečně kdekoliv.

Jelikož se děti, a nejen ty, cítí ve škole Adélce jako doma, jsou tu v bezpečí. Nebojí se, že jim někdo ublíží, nebojí se projevit svůj názor či říct jakýkoliv zážitek nebo poznatek. Přiznat se ke svým potřebám i prohřeškům, přáním, chybám, obrátit se na ostatní s žádostí o pomoc. Jsou zde rádi. Přinejmenším jim škola nevadí.

Když na klasické škole zazní zvuk zvonku, značí to buď velký odpor, protože začíná hodina, nebo slávu, že hodina končí. Tento zvuk ve škole Adélce nebyl nikdy slyšen, zvonek tam totiž není. Vyučovací hodiny končí přibližně po 45 minutách, a jelikož přestávky jsou dlouhé 15 minut, žákům nevadí, že po nich začíná další výuka. Navíc se většina přestávek tráví venku, takže se děti uvolní, vyběhají a vstřebají spoustu energie na další výuku.

Děti jsou v pololetí a na konci školního roku hodnoceny slovně, získají tím opravdové informace o tom, jak na tom jsou, a protože se ve vysvědčení vyzdvihuje hlavně úspěšnost, snaha, děti vysvědčení namotivuje a nezklame. Samotné děti mohou také napsat vysvědčení učitelům, to znamená, že žáci a učitelé jsou si zde rovni a navzájem se respektují. I to dodává pocit bezpečné atmosféry.

Škola v tomto ohledu vyniká i díky vzájemným vztahům mezi učiteli a žáky, jelikož jsou si sobě rovni. Žáci berou učitele jako kamarády a poradce, průvodce. Opravdu, o přestávkách, a nejen o nich, se spolu baví a smějí se, pomáhají si vzájemně. Všichni si tykají, všechny tyto nestrojené normálnosti jsou samozřejmě přínosem i pro učitele.

Mezi sebou jsou k sobě děti ohleduplné a laskavé, vůbec jim nevadí, že se někdo v něčem liší, že je někdo postižený nebo že zvláštěně vypadá. Vědí, že každý je jiný, každý je

originál. S tím, co někdo považuje za negativa, se škola vypořádává jako s pozitivy. Tím je myšlený například soulad postižených dětí s dětmi bez postižení. Děti, které postižení nemají, postiženým dětem pomáhají, získávají tím spoustu zkušeností a nalézají v sobě empatii. Postižené osoby mají díky ostatním lidem více možností, co zkusit, lépe poznají okolní svět a mají radost, nepřipadají si jiní, připadají si mezi svými. Ve škole je rodinná atmosféra, tráví se zde čas v „rodinném kruhu“. Starší děti se baví a hrají si s dětmi mladšími, do čehož se zapojují i učitelé. Někdo si může říct: „To je škola pro cvoky“. Možná ano, ale není lepší být cvok a užívat si život, nežli být stroj a pouze plnit povinnosti?

V tomto světě je nespočetně pravidel, která by se měla dodržovat. Ti, kteří mají pravidel nejméně, jsou dětmi, proto by neměli své dětství obětovat a přizpůsobit se představám dospělých - skrze učení být brzy dospělákem, ale užít si ho, dokud mohou. Celý život se pouze připravujeme, přizpůsobujeme. Od malička se děti připravují na to jít do školky, ve školce se připravují na to jít do základní školy, ve škole se připravují na přestup do škol středních atd., atd. až na přípravu konat placenou práci. Kam se poděl život? Naše škola Adélka je jako magická brána k reálnému světu, brána k vnitřní spokojenosti. Někdo toho využije, jiný ne, ale každý ví, že je jiný, svébytný a svobodný, s právem vlastní cesty. Absolvent školy má zdravé nezablokované sebevědomí.

Johanka Halíková (nar. 2003)

2 Cíle pokusného ověřování

V naší škole se dennodenně snažíme vlastním přístupem s otevřeným srdcem a vstřícným prostředím bezděky, ale i cíleně provádět žáky cestou, která jim ukáže možnosti vytváření vlastních cílů, překonávání úskalí, získávání sebedůvěry a kladů vlastních hodnot. Nedílnou součástí, která se spontánně nabízí, je socializace, spoluzodpovědnost a vědomí, že i individuální názor může změnit k lepšímu větší celek.

V popisu školy jako domova, prostředí, bezpečí a lásky nalézáme pilíře k tvůrčí práci jednotlivce i kolektivu. Trvalostí těchto vkladů v počátcích života děti získávají ony základy v rámci základní školy.

Cílem tedy bylo ověřit si, zda je tomu opravdu tak, zda podmínky (viz výše pilíře), ve kterých žák „studuje“, jej připravují ke kompetencím do budoucího aktivního, profesního a osobního života. Definice či představy, co je aktivní, profesní a osobní život, však mohou být diametrálně odlišné.

3 Popis výchozí situace

Téměř veškerý popis je obsažen podrobně v kapitole 1.

Pro zestručnění a doplnění ještě uvádíme:

- V jednotlivých ročnících bývá do sedmi žáků. Malotřídní typ vyučování máme na prvním i druhém stupni ZŠ (některé ročníky, některé předměty).
- Hodnotíme slovně, nečiníme úsudky o dětech, respektujeme individualitu, pracujeme ve vzájemné důvěře a beze strachu (učitelé i žáci si tykají).
- Vzbuzujeme u dětí zájem o učivo – praxí, vlastními zkušenostmi i rozšířenou nabídkou (podněcování zájmu).
- Sociálně integrujeme děti s hendikepem různých směrů již od MŠ. Vzájemně si pomáháme. S asistenty pedagogů tvoříme celek pedagogického sboru.
- Společně řešíme problémy, pokud nastanou, společně si sdělujeme informace o škole, životě, sdílíme radosti i strasti. Do naší školy patří běžný život.
- Jsme jako jedna rodina, jsme upřímní vůči sobě a máme se rádi.
- Děti ve škole tráví většinu svého denního času, proto se škola stává součástí jejich života - nalezení volnočasové aktivity, herní činnosti, rozhovory s kamarády včetně vyučujících, rukodělné činnosti, pobyt venku apod.
- Udržíme tradiční svátky, kdy děti připravují různé průvody, nadílky apod.
- Zapojujeme děti i rodiče do rekonstrukcí a údržby areálu.
- Chovem některých domácích zvířat vzbuzujeme u dětí zájem o ně, zbavujeme je strachu z nich a věříme, že vzájemným respektem rozšiřujeme lásku k živému a přírodě.
- Uskutečňujeme historické projekty (přiblížení historických mezníků a státních svátků).
- Nabízíme kroužky z mnoha oborů, aby si každý mohl najít, co ho zajímá, v čem by se mohl realizovat. Přibližujeme prakticky stará rukodělná řemesla.
- Snažíme se více poznávat okolí i vzdálenější místa republiky (puťák, výlety, projekty).
- Trávíme více času venku i během vyučování (dvůr, sad).
- Vedeme děti k turistice a sportu (výlety, splouvání řek na školních kanoích, lyžařské pobyty na horách, expedice).
- Ekologickou zodpovědnost prezentujeme i provozem školy, děti se do ní zapojují (Ekoškola).
- Přibližujeme žákům různé alternativy a náhledy na jinak standardně zažitý vzorec (chování, životospráva, zdraví, léčba, architektura, ekopohledy, vztahy aj.).

4 Inovativní prvky

jako příležitosti nevrstevnického učení a individualizace učení

4.1 Malotřídní typ vyučování

(od roku 1998)

Spojením více ročníků do jedné třídy vzniká ideální možnost vzájemného nevrstevnického učení. Především starší žáci mohou pomáhat mladším. Svými zkušenostmi si upevňují jejich předáváním učební jistoty. Platí – učením se učí. Mladší získávají důvěru ve starší spolužáky, zbavují se ostychu, probouzejí kamarádství, rozvíjejí se pozitivní vztahy ve třídě. Starší musí hledat cesty k mladším, slova, kterým mladší rozumějí, snaží se o souznění a projevují radost z předávání (jsou důležití, tzn. úspěšní), ale i z pochopení mladším spolužákem.

K individualizaci není daleko. Kdo potřebuje pomoci, či má naopak rychlejší tempo, může požádat o pomoc učitele. Ten může požádat o zprostředkování pomoci staršího žáka či může požádat přímo staršího spolužáka z vyššího ročníku. Vždy se však naučí respektovat práci druhého a zbytečně „neobtěžovat“. Samé kompetence do občanského, profesního a především osobního života.

Při výkladu nového učiva pro mladší spolužáky mohou někteří starší přímo vést výuku (po dohodě s vyučujícím a konzultaci s ním). I částečnou kontrolní činnost mohou převzít někteří starší žáci. Opět po dohodě s vyučujícím. Lze zavést funkci „pomocného učitele“ (někdo má pravidelně dříve splněno, oboru rozumí, je spolehlivý apod.).

4.2 Způsob hodnocení

(od roku 1998)

Slovní hodnocení není zařazení dítěte do kasty, z níž by se nemohlo vymanit. Daná chvíle je jedinečná, příště bude jiná (příležitost, nálada, pochopení učiva atd.). Slovní hodnocení není synonymem známek. Přátelské prodiskutování veškerých okolností, které se v danou chvíli daly dohromady, a jak se z nich dá získat užitek napříště, tak rozumíme slovnímu hodnocení. V žádném případě strach či rezignace, vnitřně potupná diagnóza apod. Je

s podivem, že uměle vytvořené klasifikační hodnocení se již nikdy v životě mimo prostředí školy nevyskytuje. Rozhodně rozvoji kompetencí nenapomáhá, ba právě naopak.

Vzájemné nevrstevnické učení nabízí množství forem slovního i bezeslovného hodnocení. Doteky, úsměv, pochvala i sdělení obavy a vráska na čele, vše je mezi dětmi spontánní a rozvíjí v nich přirozené kompetence pro občanský, profesní a osobní život.

4.3 Integrace a rozvoj zájmu

(od roku 1998)

Integrace je běžnou součástí naší školy. Malý kolektiv dětí neumožňuje přehlížení potřeb dítěte s hendikepem ani vyučujícím, ani spolužáky. Neexistuje zesměšnění, šikana. Nevrstevnické učení neznamena pouze starší x mladší, ale i různé mentální úrovně vzájemně. Kromě běžného vyučování (i když, co je běžné...) je množství příležitostí během školních akcí v prostorách školy i akcí mimoškolních. Socializace, empatie, fyzická pomoc, projevy radosti, tolerance, povzbuzování, jakákoliv dopomoc, zážitky, úspěch, vnitřní hezký pocit apod. Jak vidno, opět se zde dosahuje všech kompetencí pro občanský, profesní a osobní život.

I na tomto poli „sociálních služeb“ lze rozvíjet zájem o sebe, o druhé, o třetí atd. Někdo se nalezne, někdo je nalezen. Spontánně se vzbuzuje vzájemný (a jemný, neboť jde přes srdce) zájem.

Kromě socializace se v nevrstevnickém učení vzbuzuje zájem tím, že starší děti jsou jakýmsi vzorem mladších. Ti mají možnost mít řečnické vystoupení na začátku dne pro všechny (role profesionála v oboru – referát či jiné info), mohou vést odpolední kroužky dle svého zájmu, mohou chodit do nižších ročníků pomáhat v předmětu, který je jim blízký, či že je baví být s mladšími. Mnozí „nadaní“ jsou respektováni ostatními napříč ročníky – jsou přijímáni jako odborníci v dané oblasti. Samozřejmě i učitelé ukazují možnou cestu a motivují k rozvoji. Někdy stačí žáku správně pochopit látku či si samostatně nalézt, co ho zajímá, odhodit ostych a info předávat dál – nevrstevnický učít. Můžeme zde hovořit o rozvoji kompetencí pro aktivní občanský, profesní a osobní život? Určitě ano.

4.4 Společné sdílení

(od roku 1998)

Příležitosti vzájemné spolupráce, prodiskutování probíraného tématu, problému, spolupráce v týmu při projektech a akcích nabízejí neformální rozvoj kompetencí nevrstevnickým učením. Je potřeba se vyslechnout, sdělit své, posoudit názory a formulace druhých, nalézt řešení, domluvit se. Tím, že jsou kamarádské vztahy, nejsou témata, která by někoho diskriminovala. Autoritářství se na škole neprosazuje. Nikdo by jej neuznal, nikdo jej nechce.

Absence strachu dává příležitost skrze svoji svobodu vyjadřovat se otevřeně a sdílet radost i starost. Vždy se najde někdo, kdo poradí, pomůže, odkáže na lepší pomoc, ale minimálně vyslechně a rozvine smýšlení směrem, který např. v emoci dotyčný nevidí. Rozvíjením osobnosti se nabízí větší spektrum možností řešení čehokoliv. Příležitost sdílení dává možnost rozvoje myšlení. A nevrstevnické dvojnásob. Mnohdy jednoduchost názoru otevře zapeklitý rébus. Možnost sdílení nabízí alternativu k zaběhnutému způsobu života „kdo s koho“. Tzn. rozvoj kompetencí pro občanský, profesní a osobní život.

4.5 Projekty, kroužky

(od roku 2003)

Dle kalendáře si určujeme, které svátky, historické mezníky a další příležitostná výročí si ve škole prožijeme a zpracujeme formou projektů. Návrhy mohou dávat zaměstnanci, žáci i jejich rodiče. Většinou se pracuje ve věkově heterogenních skupinách, tzn. nevrstevnický. Každý má v „týmu“ určitou úlohu. Pochopení a uchopení tématu musí být každému zřejmé, úlohy dle domluvy rozdané, ale přesto musí zpracování (prezentace apod.) být sounáležitá, týmová. Nikdo není vyčleněn, „každý přispěje svojí troškou do mlýna“. Některé projekty se každoročně opakují, byť se mění zpracování, forma pohledu, hledají se jiné souvislosti apod. Zde je příležitost, aby ti zkušenější předali své zkušenosti novým členům. Nevrstevnický učí a zadáváním jednotlivých úkolů (po dohodě) se individualizuje „výuka“.

Má-li někdo touhu rozvíjet svůj zájem, může navrhnout odpolední kroužek v rámci družiny či školního klubu. Může se stát i vedoucím kroužku, chce-li svůj um předávat dál, či jej rozvíjet kooperativně. Zaměstnanci či externí vedoucí rozvíjejí formou kroužků především rukodělnost a uměleckou tvořivost. Šikovnost vlastních rukou děti uspokojuje. I zde pomáhají,

zaučují, zkušenější žáci nováčky - začátečníky. Opět je zde patrný přínos pro dosahování potřebných kompetencí pro život.

4.6 Akce, spolupráce s rodiči

(od roku 1998)

Vždy během září plánujeme akce na školní rok. Vycházíme z předešlých zkušeností, složení školního kolektivu, dění ve společnosti, probíraného učiva, rozvoje kompetencí, výročí, ročního období, spolupráce s jinými subjekty apod. K sestavení plánu se mohou vyjádřit a navrhnout změny či doplnění žáci, rodiče. Pomineme již výše popsané akce – projekty.

V příloze je plán akcí předešlého roku. Mnoho akcí je mimo školu. Jedná se o jedno či vícedenní výlety, exkurze, expedice, lyžařské kurzy, splouvání řeky, cyklovýlet, poznávací zahraniční zájezdy, návštěvy čehokoliv a kdekoliv apod. Akcí se mohou, a využívají této nabídky, zúčastnit i rodiče, sourozenci našich žáků. Krásně v takových případech pozorujeme spontánní „spolupráci“ nevrstevníků při pomoci se zavazadly, stavbě stanů, přenášení kanoí, vaření, hrách apod. Opět zde praktické zkušenosti přenášejí zkušenější a zpravidla starší žáci mladším. Ti starší pro mladší též připravují částečný program, často neplánovaný. Tím, že jsou spokojení, v bezpečném a láskyplném prostředí, většinou uprostřed přírody, je napadají kooperativní činnosti. Legerace, napětí a dobrá nálady všechny spojuje. Jsme na jedné lodi, a kdo se nějaké akce zúčastnil, příště se účastní opět. Mimoškolní akce nejsou povinné. Někteří rodiče, většinou ti zbytečně moc úzkostliví či zcela neznalí uvedených aktivit, děti na akce neposílají. K jejich škodě. Jsou ochuzeni o mnoho zážitků a sounáležitost. Rodiče, kteří jedou s námi, již nepochybují o správnosti takového stmelování školního kolektivu. Též se aktivně zapojují, např. přípravou aktivit, zajištěním stravy apod. Aktivní rodiče, čímž působí i jako vzor pro své děti, pomáhají škole i na občasných brigádách v areálu školy. Jedná se o neustálé vylepšování vnějšího i vnitřního prostředí. Jelikož jsou akce z 98 % věkově heterogenní, kdy musí každý s každým vyjít, dochází, a nejen řízeně, k nevrstevnickému učení a zároveň k individualizaci. Zvažují se přístupy, motivace atd. Až ti mladší budou ve věku starších, převezmou zcela automaticky úlohy a role současných starších spolužáků. Tím je zcela patrný přenos kompetencí do aktivního občanského, profesního i osobního života.

4.7 Ekoškola, hospodářství

(od roku 2008)

S myšlenkou ekologického provozu školy jsme školu již zakládali. Na venkově, nejlépe s hospodářstvím, s malou ekostopou, s vědomím odpovědnosti k planetě Zemi, vzorem pro děti a jejich rodiče, zaměstnance aj. Bývalá zemědělská usedlost tuto myšlenku nabízela. Ještě než jsme získali certifikát Ekoškola, chtěli jsme touto školou být a vše jsme pro to činili. Zavedli jsme předmět ekologie na druhém stupni. Postupně vznikl ekotým, který analyzoval, navrhoval, plánoval, a tak konkrétně i manuálně pracoval na zvelebení školy v duchu eko. Na Den Země 22. dubna si připravuje činnosti pro ostatní spolužáky. Stanoviště s úkoly, které mají demonstrovat a naučit. Skze zážitky tak nevrstevnicky učí pro dosahování kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život.

Postupně jsme začali chovat některá domácí zvířata, vznikl předmět chovatelství, kroužek včelařství. Některé děti si vzaly na starost určité zvíře, aby se naučily znát jeho potřeby, přilnuly k němu, do budoucna měly svá vlastní zvířata. Jak jsme postupně zjistili, zájem v tomto věku dítěte však není natolik zodpovědný, aby zvíře nestrádalo. Zde ještě hledáme optimální cestu. U zvířat však mnohé děti tráví svůj volný čas o přestávkách, družině. Pro vztah se zástupci živé přírody úžasná věc. I zde se nabízí možnost nevrstevnického učení. Kdo má opravdový zájem, přenáší své nabyté zkušenosti, mnohdy mimoškolní, zájemcům z jiných tříd (referáty v hodině, příspěvky ve školním časopisu, rozmluva ve volných chvílích apod.).

Máme však i školní pozemky, kde se věnujeme pěstitelství. Zahrádky na zeleninu, drobné ovoce, ale i sad, který nám dává podzimní úrodu. Děti se nejen učí hospodařit skrze výpěstky, ale i využívat darů např. našich jabloní. Je skvělé, když mladší žáci během družiny nasbírají padaná jablka a požádají starší o jejich zmoštování. Nevrstevnická spolupráce opět nabízí rozvoj kompetencí potřebných pro život.

5 Zpracování praxe

5.1 Metody ověřování vytčených cílů

Zda funguje vše tak, jak jsme si předsevzali, jsme ověřovali především pozorováním daných aktivit, subjektivní retrospekci, vzájemnou rozmluvou (diskuzí) s žáky, pedagogy, rodiči, absolventy školy, letos i se členy ČŠI.

5.2 Časová, organizační, materiální a personální náročnost

Jelikož vše výše popsané realizujeme dlouhá léta a jedná se o naši běžnou výuku a běžný školní program, neměly nám nastat žádné časové tlaky, potřeby reorganizace, získání nárazového materiálního a personálního zajištění. Vše mohlo být v normálu, kdy jsme si měli jen více uvědomit, připustit a případně ověřit, zda příležitosti a nastavené podmínky nabízejí pozitivní vliv na rozvoj kompetencí pro život. V letošním roce nám však nepřály podmínky z vyšších míst. Přerušování prezenční výuky nám neumožnilo se zcela a nově na zmíněná témata zaměřit. Vycházíme proto ze zkušeností nabytých z dřívějších let. Běžný zavedený režim nám neumožňuje retrospektivně popsat, co vše jsme museli pro dané vytvořit. Náročnost jsme zkrátka po dvaceti letech existence naší školy již, jako takovou, překonali. Vždy je co řešit, ale nejedná se o popisované pokusné ověřování.

5.3 Závěr – výsledky postupů

Ke stanovenému cíli, zda podmínky, ve kterých žák v naší škole „studuje“, jej připravují k dosažení kompetencí do budoucího aktivního, profesního a osobního života, sdělujeme, že se potvrdila tato domněnka a že náš běžný školní život umožňuje postupně všem žákům, aby si dané kompetence osvojili a zvnitřnili.

6 Návrhy, poučení, doporučení

Současný svět a společnost jako taková nedávají jedinci příliš velkou jistotu v přijetí, uznání. Nemotivují ho k dalšímu osobnímu rozvoji, k přijímání a předávání lásky k bližním. Vše se zvažuje z pozice strachu, ekonomické výhodnosti, zajištění vlastních výhod na úkor někoho jiného či na úkor ztráty vlastní svobody. Sounáležitost je na úrovni křehké tolerance ve vztahu kdo s koho. Všichni členové společnosti jsou absolventy škol. Není tedy v základech (základních školách a samozřejmě následných) něco špatně? Dejme dětem jistotu, bezpečí, víru v sebe sama, víru v druhé, kteří mohou pomoci, rozvíjejme jejich srdce, ať jej nemají totalitně a totálně kamenné. Oni jsou budoucnost, jim musíme věřit.

Děti, které do naší školy přešly z okolních, většinou velkých městských škol, nejsou schopny se bezděčně zapojit do školního života. Aktivita je velmi nízká, představa o profesním životě téměř žádná, schopnost a chuť spolupracovat je nespontánní (absence kompetencí). Trvá mnohdy velmi dlouho, než se děti opět stanou dětmi a zaktivizují se ke studijnímu i nestudijnímu způsobu života ve škole.

Z tohoto důvodu se již vyhýbáme přijímat žáky druhého stupně. Mají vytvořené duševní „bloky“ (strach, práce pod tlakem klasifikace, podvádění, nezodpovědnost – neučí se pro sebe, neztotožnění s pravidly), které narušují režim školy a v extrémních případech vnášejí i antisociální chování do kolektivu (rozpory mezi dětmi).

Ze studie vyplývá, jako vhodné k implementaci:

- Škola nemá být pouze instituce, ale součástí života, druhým domovem.
- Má být vytvořené vstřícné prostředí beze strachu, s respektováním osobních svobod a vloh.
- Slovní hodnocení, které výše uvedené zajišťuje.
- Nízký počet žáků v ročníku, malotřídní kolektivy tříd.
- Akce, které sbližují kolektiv a rozvíjejí spolupráci, empatii.
- Ekosmýšlení, zodpovědnost za konání vůči Zemi, ale i sobě.
- Seberealizace v jakékoliv činnosti školy, možnost uplatnění svých zájmů.

7 Přílohy

Plán akcí – 1. pololetí 2019/2020

ZÁŘÍ:

- 2.9. zahájení školního roku
- 3.9. projekt „Svátek školy“
- 11. - 13.9. expedice Ešonokrk +/-600,- Kč
- 10. – 13.9. mykologická exkurze
- 19.9. v 16.30 hod. schůzka s rodiči
- 26.9. soutěž o nej-jablko
- 27.9. projekt „svatý Václav“

ŘÍJEN:

- 10.10. Kino Čakan Domažlice – projekce o Nicholasovi Wintonovi
- 15.10. výlet do přírody, mykologická exkurze
- 19.10. brigáda
- 22.10. v 16.16 hod. přednáška s cestovatelkou Maruškou o Jižní Americe
- 22.10. Projekt „28. Říjen“
- 24.10. návštěva SPŠE Plzeň (viz příloha)
- 29.-30.10. podzimní prázdniny

LISTOPAD:

- 4.11. v 16.16 hod. přednáška s Vládou na téma zdraví
- 5.11. Den soukromých škol
- 7.11. Den ekoškol
- 8.-14.11. Juniorfest pro ZŠ
- 11.11. schůzka s rodiči v 16.34 hod.
- 11. – 17.11. Týden vědy a techniky Plzeň
- Projekt „17. listopad“ s pamětníkem (termín upřesníme)
- Výlet do Prahy +/- 500,- Kč (termín upřesníme)
- 28. 11. od 10 hod. koncert školních kapel “souNdventure 2“

PROSINEC:

- Plavecký výcvik: 2. 12. - 6. 12. + 9. 12. - 13. 12. 2019 vždy od 10.50 - 11.35 hod.
- Výroba adventních věnců
- Svatá Barbora 4.12.2019
- Svatý Mikuláš 6.12.2019
- Svatá Lucie 13.12.2019
- Vánoční besídka ZŠ 19.12.2019
- Ředitelské volno 20.12.2019
- Vánoční jarmark Horšovský Týn 21.12.2019
- Vánoční prázdniny 23.12.2019 – 3.1.2020

LEDEN:

- Tříkrálová sbírka
- Pololetní vysvědčení 30.1.2020
- Pololetní prázdniny 31.1.2020
- Výlet do Brna: 28. – 29.1.2020 výstava Poklad Inků (viz příloha) a jiné, 2 dny

Za případné změny se předem omlouváme.

Plán akcí – 2. pololetí 2019/2020

ÚNOR:

- Výlet za sněhem - Přimda
- Jarní prázdniny 15. -23. 2.2020
- Třídní schůzka 25. 2.2020 v 16:33

BŘEZEN:

- Mezinárodní den vody – projekt ve škole 5.3.2020
- Mezinárodní den vody – návštěva CHVAK Domažlice 10.3.2020
- Lyžařský kurz Krkonoše 15. -21. 3.2020 +/- 3000,- Kč
- Návštěva laboratoře gymnázia v Tachově (žáci 2.stupně) 26.3.2020
- Jarní výlet do přírody (přehrada Nýrsko) - poslední týden v březnu

DUBEN:

- Dopravní hřiště (3.-5. třída) 1.4.2020
- Planeta Země 3000 Plzeň „Magický Senegal“ 2. 4.2020
- Přespávačka ve škole (žáci 1. stupně) 4.-5.4.2020
- Velikonoční 7. 4.2020
- Velikonoční prázdniny 9. 4. 2020
- Koleda 13. 4. 2020
- Zápis prvňáčků 16. 4.2020
- Charitativní bazárek 20. - 25. 4. 2020
- Návštěva divadla v Praze, představení „Malý princ“ (+výstava Kosmos) 22. 4. 2020
- Jarní brigáda 25. 4. 2020
- Den Země ze mě - výlet do přírody
- SOUNDVENTURE 2 (koncert školních kapel) 30. 4. 2020 od 10 hod.

KVĚTEN:

- Výlet – květnové události
- Osobnost – J. A. Komenský
- Zápis předškoláčků 12. 5. 2020 od 8.00 do 16.00 hod.
- Svět knihy Praha 14.- 17. 5. 2020 – datum bude upřesněno
- Koncert DARK UNIFORM, Přístav 18600, Praha-Karlín 20. 5. 2020 od 18 hod.
- Vodácký kurz +/- 800 Kč (přelom květen/červen)
- Výstava Den Země ze mě – MKZ Horšovský Týn 25. -29. 5.2020

ČERVEN:

- Cyklovýlet 1. 6. 2020
- Den dětí 2. 6. 2020
- „Víkend řemesel“ Vožice u Tábora 20. - 21. 6.2020
- Tajemný puťák +/- 1000 Kč
- Vysvědčení a konec školního roku 26. 6.2020
- Ředitelské volno 29. a 30.6.2020

ZÁŘÍ:

Pobytový zájezd do Španělska 12.- 22.9.2020

Fotografie:

Obrázek 1 Školní dvůr

Obrázek 2 Společná oslava

Obrázek 3 Kánoe

Obrázek 4 Kánoe - společná snídane

Obrázek 5 Chovatelství

Obrázek 6 Expedice do Krkonoš – Ešonokrk

Obrázek 7 Pes jako motivace při výstupu na Sněžku

Obrázek 8 Akce s dravci v našem sadu

Obrázek 9 Pokusy od školáků pro školčáčky

Obrázek 10 Upřimné přátelství